

gives de Studerende Lejlighed til alle saadanne for Praxis vigtige Undersøgelser, som fordre særlig kemiske og fysiske Kundskaber og Hjælpemidler, og bl. Andet undervises her i Mikroskopets Anvendelse. Der er altsaa her Tale om en Undersøgelse af Jordbunden, af Gjødningen, Foderstoffer og af Frøsorter m. m. Hvor man har Tid nok, ville de vel være at anbefale, fordi den tænksomme Studerende vistnok vil kunne lære meget derved; at han derved skulde kunne tilegne sig en saadan Færdighed, at han senere som praktisk Landmand skulde kunne foretage disse Undersøgelser med tilstrækkelig Sikkerhed, troer jeg dog ikke. Konsulent Stein har nylig i denne Sal udtalt, at saadanne Undersøgelser af Gjøde- og Foderstoffer næppe kunne foretages af den praktiske Landmand selv, og jeg troer, at med den stedse tiltagende Arbejdsdeling og det forøgede Krav, der paa saa mange vigtige Omraader stilles til Landmanden, bør han hellere overlade denne Slags Undersøgelser til Fagmænd. Jeg skal forøvrigt bemærke, at en Erstatning for denne Art særlige Laboratorieøvelser vistnok ved vor Landbohøjskole haves i Øvelserne i kemisk Laboratorium, som jo ogsaa omfatte Undersøgelser af Jordarter osv. og, saavidt jeg har kunnet erfare, drives videre end ved nogen anden af de Skoler, jeg har besøgt.

Hertil knyttedes følgende Diskussion:

Capitain la Cour troede ikke, at man burde udstrække Undervisningen for Landmænd paa Landbohøjskolen udover et toaarigt Kursus. Efter Undervisningens Slutning fulgte ofte Værnepligten, som helst skulde medtage to Somre og en Vinter, eftersom de Paagjældende helst burde være Befalingsmænd, og dette havde til Følge, at Eleverne i fire Somre af deres Ungdom levede fjernede fra den praktiske Side af Landvæsenet. Ganske vist var det Idealet, om de unge Landmænd efter endt Uddannelse paa Skolen kunde faa en noget videregaaende Uddannelse og foretage en Udenlandsrejse, men saadant vilde næppe finde Anklang hos vore Landmænd. Hvad Undervis-

ningstiden angik, da faldt den i Tyskland paa en ganske anden Tid end her; den begyndte ved Paaske og ved Mikkelsdag, idet nemlig Vintersemestret gaaer fra midt i Oktober til midt i Marts, Sommersemestret fra April til midt i Avgust. Dette var en Ordning, som imødekom Landbrugets Krav, idet den ikke brød overtvært med Ordningen af Arbejdet i Landbruget, saaledes som Undervisningen herhjemme gjør, i det man her lader Kursus begynde midt i Høstens Tid, hvorved de unge Mænd altsaa tages bort fra Arbejdet paa en Tid, hvor der er stærkest Brug for dem. Taleren skulde ikke komme videre ind paa dette Spørgsmaal, men kun sige, at denne Ordning var for ikke faa Landmænds Vedkommende en absolut Hindring for at komme paa Landbohøjskolen. Landbrugsundervisningen staaer desværre ikke i saa høj Kurs i mange Hjem, at man skulde lægge den Hindringer i Vejen, tværtimod; man skulde bane Vejen for den og gjøre det let for de Paagjældende at komme til at deltage i Undervisningen, og det kan gjøres ved at lade Undervisningen begynde paa et for Tjenssten i Landbruget heldigere valgt Tidspunkt end nu.

Medens Taleren altsaa mener, at Undervisningstiden paa Landbohøjskolen ikke bør forlænges for Landmændenes Vedkommende, stiller Sagen sig anderledes for ham, naar han seer hen til dem, der ville være Landbrugslærere. I Tyskland er Kursus for disses Vedkommende treaarigt, og dernæst kræves det, at de i Forvejen skulle have aflagt en Modenhedsprøve, enten ved Universitetet eller ved en Realskole; endvidere skulle de, inden de kunne faa Ansættelse som Landbrugslærere, have gennemgaaet et toaarigt praktisk Kursus og — det kræves dog ikke altid — have været Hjælpelærere i et Aar. Det er en fast og systematisk Undervisning, disse Mænd saaledes faa, og det er fortrinsvis disse, der tage Examen i Halle, medens Landmændene i Regelen ikke tage nogen saadan. Da imidlertid de eneste Pladser, der ere tilsikrede dem, der have gennemgaaet de nævnte Kursus og derefter absolveret Examen, ere Lærerpladserne ved de saakaldte »landwirthschaftliche Mittelschulen«, og disses Tal i Preussen kun er 16, er det selvfølgelig ikke mange Lærerpladser, der ere til Disposition for

dem, og som Følge deraf er der ikke Mange, der tage Examen. Lønnen, hvormed disse Pladser ere aflagte, gaaer fra 1600 Mark til noget over 2000 Mark. Det Princip, man saaledes var inde paa i Preussen, var der utvivlsomt noget Rigtigt i, og Taleren troede derfor, det maatte fremhæves som ønskeligt, om der ved vor Landbohøjskole kunde finde en delvis Adskillelse Sted i Uddervisningen for Landmændene og for dem, der vilde uddannes til Lærere. Paa vore Landbrugsskoler og Folkehøjskoler samles hver Vinter mellem 2000 og 3000 unge Mennesker, som komme lige fra Ploven og vende tilbage til den igjen, og ere i en Alder af 18 til 25 Aar, og da nu de fleste af disse Skoler have én eller to Landbrugskandidater som Lærere, er der altsaa for disse en saa fortrinlig Adgang til at kunne udrette en missionerende Virksomhed paa Landbrugets Omraade, at man vistnok skal lede længe i Udlandet, inden man finder noget Sidestykke dertil. Ganske vist ere i Preussen »die landwirthschaftlichen Mittelschulen« godt besøgte paa Grund af, at de, der have gennemgaaet et treaarigt Kursus ved dem, have Ret til at indtræde i Hæren som étaarige Frivillige, men saa vel »Ackerbauschulen« som »Winterschulen« ere egentlig kun smaat besøgte. Men naar Forholdet nu stiller sig saaledes som nævnt hos os, maatte det ogsaa, forekom det Taleren, være Statens Opgave at sørge for Uddannelsen af Kræfter, som vare fuldt i Stand til at varetage Lærergjerningen ved de nævnte Skoler. De Vedkommende savne nu ofte den nødvendige almene Fordannelse for at kunne hævde deres Plads som Lærere; de kunne maaske undervise ret fyldestgjørende i deres Fag, men deres Virksomhed og Indflydelse afdæmpes ofte paa en uheldig Maade formedelst den nævnte Mangel, ja man kan endogsaa nævne Exempler paa, at saadanne Lærere netop paa Grund af Mangel paa Kundskaber paa det almindelige Dannelsesomraade have blottet sig og seet sig nødsagede til at forlade Skolegjerningen for at søge at udfylde det Savn, de selv havde følt. Sligt var imidlertid uheldigt saa vel for Skolen som for de unge Mennesker selv, der saaledes kom til at gjøre en ufrivillig Vending i deres Livsløb, og det vilde derfor som sagt være ønskeligt, om de

Mænd, der uddannes til Lærere, forud havde faaet en saadan almindelig Dannelse, at man kunde føle sig betrygget, hvilket ikke behøvedes at godtgjøres ved en Examen, men f. Ex. ved Vidnesbyrd fra paalidelige Mænd. — Hvad selve Undervisningen angaaer, da bør den naturligvis være fyldigere saa vel hvad Fagvidenskaberne som hvad Grundvidenskaberne angaaer for den, der skal være Lærer, end for den, der skal være Landmand, idet der, som naturligt er, stilles større Fordringer til hin end til denne. Medens det for Landmændenes Vedkommende kan være tilstrækkeligt, at de i vanskelige Spørgsmaal kunne rette fornuftige Spørgsmaal til de specielle Fagmænd, bør selv paa vanskeligere Omraader Læreren være i Stand til at kunne klare for sig, naar der rettes Spørgsmaal til ham fra Eleverne. — Hvad derimod det angaaer at have et Forsøgsapparat forbundet med disse Lærepladser, vil Taleren sige, at naar Læreren har Evne til at experimentere og granske, er det ønskeligt, at han, for saa vidt han ikke derved forsommer sin Lærergjerning, bliver udstyret med de nødvendige Apparater, for at hans Kræfter i saa Henseende kunne komme til Nytte, men man maatte dog fastholde, at det første Fornødne ved en Lærestalt var dygtige Lærere, og dygtige, ja udmærket dygtige kunne Lærerne være uden derfor at have Lyst, Anlæg eller Evne til at foretage Undersøgelser og Granskninger. — Taleren sluttede med at forespørge, om der fra Berlin forelaa nogen Erfaring med Hensyn til de Opgaver, der dér gaves i Undervisningstidens Løb, og hvis fyldestgjørende Besvarelse fritager de Vedkommende fra at aflægge Prøve i det paagjældende Fag, da dette jo hænger sammen med Spørgsmaalet om Modenhedsprøven skal være en sluttet Examen ved Afgangen fra Skolen, eller om Prøven kan aflægges delvis i Undervisningstiden.

Cand. polit. Maar skulde ikke inklade sig paa Spørgsmaalet om en Forlæggelse af Undervisningens Begyndelse hos os til et andet Tidspunkt end nu; til at besvare dette Spørgsmaal var der ganske anderledes kompetente Mænd tilstede end Taleren. Hvad Uddannelsen af Lærerkræfterne angik, var Taleren fuldstændig enig med Capitain la Cour i, at der burde

gjøres noget i saa Henseende. De Paagjældende, som skulde være i Besiddelse af en vis almen Dannelse, skulde have en fyldigere Uddannelse end Landmændene i Almindelighed faa, og der maatte derfor eventuelt holdes særlige Forelæsninger for dem; men her fremstillede sig nu det Spørgsmaal, om det ogsaa kunde ventes, at de vordende Lærere vilde underkaste sig en saadan videregaaende Uddannelse. De Vilkaar, som bydes Lærerne, ere ikke saa gode, at de skulde friste til at anvende mere paa Uddannelsen end strængt nødvendigt. Hvad Modenhedsprøven angik, da vilde Taleren anse det for heldigt, at der ved Elevernes Afgang fra Skolen stilledes bestemte Forordninger til dem. Præmieopgaver gives ikke alene ved Skolen i Berlin, men ogsaa ved mange af de andre tyske Skoler, og staa i Forbindelse med den særegne Maade, hvorpaa den skriftlige Examen er ordnet i Tyskland. Medens der hos os forelægges et betydeligt Antal skriftlige Opgaver, der hver for sig skulde besvares for lukkede Døre i Løbet af et vist Antal Timer, forelægges der i Tydskland som oftest kun et Par skriftlige Opgaver, og deres Besvarelse skeer udenfor Skolen i Løbet af 5 Uger. Naar derfor en Elev i sin Studeretid har leveret én fyldestgjørende Besvarelse af en Præmieopgave, træder den ganske naturlig i Stedet for Besvarelsen af en Examinationsopgave.

Professor Segelcke. Det var et glædeligt Resultat, hvortil Cand. Maar var kommen ved sine Iagttagelser, nemlig at vor Landbrugsundervisning var tilfredsstillende ordnet. Særlig lagde Taleren Vægt paa, at Eleverne gennemførte Studiet paa en grundig Maade og afsluttede Undervisningen med en Prøve. Ganske vist underkastede ikke alle Eleverne ved Landbohøjskolen sig Examen, men det var dog et større Antal, der her afgik fra Læreanstalten med Examen end andre Steder. Hos os vende de unge Mennesker, som forlade Landbohøjskolen i Regelen atter tilbage til Landbruget, hvad ikke er Tilfældet andendets, og navnlig i Amerika er det kun undtagelsesvis, at de Vedkommende efter endt Uddannelse atter vende tilbage til Landbruget; de søge i Regelen til Byerne for i helt andre Virksomheder at anvende de erholdte Kundskaber. — Der var natur-

ligvis ikke Tvivl om, at der kunde være Anledning til at undersøge, om man ikke kunde skaffe en fyldigere Undervisning tilveje end den, vi for Tiden have, ved at føje noget til det, der læres nu, eller ved at rette lidt paa Undervisningen, men man stødte paa forskellige Vanskeligheder. Hidtil har Elevantallet hverken været for stort eller for lille, men saaledes, at de afgaaede Elever have kunnet faa Ansættelse; fik man for mange Elever, vilde de let senere kunne komme til at gaa hinanden i Vejen, og stillede man større Fordringer til Eleverne end nu, vilde Tilgangen let blive for ringe. Hvor meget derfor Taleren end kunde ønske, at der stilledes større Fordringer ved Adgangen til Skolen end nu, troede han dog ikke, at man maatte foreslaa noget saadant; thi som Forholdene for Øjeblikket vare, vilde det formindske Tilgangen i en meget væsentlig Grad; derimod kunde det, som antydtes af Capitain la Cour, være ønskeligt, om Skolens Kursus kunde begynde paa et noget belejliger Tidspunkt end nu. Taleren var selv stemt for en saadan Omordning, men det havde ikke hidtil været muligt at faa en Forandring i saa Henseende gennemført. Hvad angik den videregaaende Undervisning, som Capitain la Cour ønskede, da vilde det vistnok være et saa ringe Antal af dem, der havde taget Landbrugsexamen, der ønskede at gaa videre, at det var vanskeligt for deres Skyld vilde kunne oprettes et særligt Kursus, eftersom det vilde kræve flere Lærekræfter ved Skolen end nu, og altsaa et større Pengetilskud, men en saadan Ordning var vistnok heller ikke nødvendig. Hvis de Landbrugskandidater, som ønske at blive Lærere ved Landbrugsskoler eller Konsulenter, kunne erholde Understøttelse — det er netop Pengemidler, det skorter de Fleste paa — til at opholde sig et Aarstid ved Landbohøjskolen, efterat de have absolveret Landbrugsexamen, for at fortsætte deres Uddannelse dér, eller til at uddanne sig ved andre Lærestalter eller ved Hjælp af de mange Lærekræfter, som findes her i Hovedstaden, vil meget være naaet. I Frankrig anvendes en lignende Fremgangsmaade for at uddanne Landbrugskonsulenter. At oprette en speciel Examen for dem, der saaledes have anvendt et eller to Aar paa deres videre Uddannelse, vil ikke behøves.

Det vil ikke være forbundet med Vanskelighed at give dem Lejlighed til paa en eller anden Maade at aflægge Prøve paa deres Kundskaber. Ad en saadan Vej mente Taleren, at det Savn, der følte i den heromtalte Retning, kunde afhjælpes.

Naar Landbrugsskolerne nu undertiden havde Lærere, som ikke altid tilfredsstillende de Fordringer, der stilledes til dem, var det for en Del Skolernes egen Skyld, idet de ikke udøvede tilstrækkelig Kritik ved Lærernes Antagelse; de havde jo Ret til at undersøge, om Vedkommende foruden at have Landbrugsexamen tillige var i Besiddelse af almindelig Dannelse i et saadant Omfang, som maatte ønskes. Skolerne kunde jo forlange, at Vedkommende skulde have taget en almindelig Forberedelsesexamen eller ad anden Vej have godtgjort at være i Besiddelse af det samme Maal af Kundskaber, som fordres til denne Examen.

Endnu vilde Taleren kun rette et Spørgsmaal til Cand. Maar. Efterhaanden som Elevernes Antal ved Landbohøjskolen voxer, bliver Examen i den Form, hvori den nu afholdes hos os, mere og mere byrdefuld, og Talerens Spørgsmaal var derfor, om man i Tyskland holdt sig til samme Fremgangsmaade som her, eller om man var slaaet ind paa den Ordning, som i England synes at gribe mere og mere om sig, nemlig udelukkende eller i Hovedsagen kun at lade Prøverne være skriftlige.

Præsidenten (Docent Fjord). Spørgsmaalet om at henlægge Undervisningens Begyndelse til et andet Tidspunkt end nu havde været overvejet ikke én men flere Gange af Undervisningsraadet, og Professor Segelcke havde talt ivrigt derfor, men det var ikke hidtil lykkedes at faa samlet en Majoritet i Raadet for at foretage en saadan Forandring i Undervisningsplanen.

Capitain la Cour tvivlede ingenlunde om, at Sagen var bleven grundig overvejet af Undervisningsraadet, men naar den kom frem i Landhusholdningsselskabet, var det her paa sin Plads at sige, hvad Landmændene ønskede, og Taleren var overbevist om, at blandt de mange Grunde, der vare anførte

mod at flytte Tiden for Undervisningens Begyndelse, var ikke den, at der var fremsat Ønsker fra Landmændene om, at man skulde bibeholde den nu fastsatte Tid. Taleren havde saa ofte fra Landmændenes Side hørt udtale Beklagelse over, at Undervisningen begyndte paa et uheldigt Tidspunkt, og derved havde han ment at have tilstrækkelig Anledning til at drage det Punkt frem her. Der løftede sig mange Røster, for at Staten skulde støtte Landbruget, og Taleren troede ikke, at der var nogen bedre Maade, hvorpaa Staten kunde støtte det danske Landbrug end ved at støtte Landbohøjskolen, Forsøgsinstitutionen og alle de videnskabelige Granskninger, som kunne knyttes dertil for at belyse Landmandens Bedrift. Landbohøjskolen er i sin Grundplan en saa fast og solid Anstalt, at det, der hører til for at gjøre dens Virksomhed endnu mere intensiv og endnu fyldigere, i Virkeligheden ikke kan dreje sig om store Kapitaler fra Statens Side, saaledes som det ellers i Regelen drejer sig om, naar der er Tale om, at Staten skal komme Landbruget til Hjælp. Taleren troede ogsaa, at der maatte ydes Landbrugsskolerne en betydeligere Understøttelse end den, der nu tilbydes dem af det Beløb, der uddeles til Folkehøjskolernes Fremme. Kravene til Landbrugsskolerne ere langt mere omfattende, saa vel hvad Lærerkrafter som Materiel angaaer, end til Folkehøjskolerne.

Medens Professor Segelcke antager, at Lærernes Uddannelse godt kan ske gennem et Tillægskursus, efter at de Vedkommende have underkastet sig Landbrugsexamen, antager Taleren, at det Bedste vilde være, at der fandtes to sideordnede Kursus paa Landbohøjskolen, om ikke i alle Discipliner saa dog i nogle, idet nemlig nogle af disse maa gennemgaaes i et større Omfang for den, der skal være Lærer, end det er absolut nødvendigt for den, der skal være Landmand, ligesom der omvendt er Fag, som den, der kan vente at blive Besidder eller Bestyrer af en større Bedrift, bør lægge mere Vægt paa end den, der skal være Lærer og væsentligst kommer til at staa overfor en Tilhørerkreds, som i Hovedsagen faaer med det mindre Agerbrug at gjøre. Kan man imidlertid ikke faa det Bedste, tager man med Glæde

mod det Næstbedste, og Taleren skulde fuldt ud erkjende, at som foreløbig Vej kunde den af Professor Segelcke foreslaaede Uddannelsesmaade godt benyttes. Hvad Taleren derimod ikke kunde give Afkald paa var, at de, der vilde være Lærere, skulde underkaste sig en bestemt Prøve, samt at de Vedkommende for at faa Adgang til at underkaste sig denne Prøve, skulde godtgjøre ved Examensbevis eller paa anden betryggende Maade at have de fornødne Forkundskaber. Ganske vist kunne Forstanderne for Landbrugsskolerne undersøge, hvorledes det forholder sig med Vedkommendes Kvalifikationer i saa Henseende, men naar der kun tilbyde sig meget faa, saa at man har Valget imellem enten at faa en Lærer, der er dygtig i Landbrugsvæsenet, men med mangelfuld Fordannelse, eller omvendt, kommer man let til at gjøre et Valg, som man fortryder Aaret efter. Ved Siden af, at Taleren saaledes havde rettet Anker mod nogle af Landbrugslærerne, skulde han imidlertid fuldt ud anerkjende den overordentlige Flid og Ihærdighed, hvormed de unge Mænd arbejde, der ved Landbohøjskolen uddanne sig med det Maal for Øje at blive Landbrugslærere.

Docent Tuxen kunde samstemme med Capitain la Cour i, at den Dannelse og de Forkundskaber, som Landbrugslærerne vare i Besiddelse af, var meget ringe, men Skylden herfor, syntes det Taleren, faldt tilbage paa de saakaldte Folkehøjskoler, da det som oftest var Blomsten af disse Skolers Elever, der kom ind til Landbohøjskolen og tog Examen dér og senere bleve Landbrugslærere. Det vilde derfor være heldigt, om Regjeringen vilde bevilge et større Bidrag til disse Skoler, idet den derved vilde kunne komme til at udøve en større Kontrol med dem og have Indseende med, at de virkelig arbejdede i den tilsigtede Retning og ikke — som der var klaget over fra mange Sider — beskæftigede sig med Ting, som bortledede Opmærksomheden derfra.

Præsidenten (Docent Fjord) vilde anmode ærede efterfølgende Talere om ikke at komme ind paa den ærede sidste Talers Hentydning til forskellige Udtalelser, som i den sidste Tid vare fremkomne om Undervisningen paa Folkehøjskolerne.

Redaktør Petersen. Saa længe Landbohøjskolen sætter et saadant Stempel paa de Folk, her er Tale om, at de kunne være eller i alt Fald antages at kunne være kvalificerede til at gaa ud som Lærere ved Landbrugsskoler, maa det selvfølgelig ogsaa være Landbohøjskolen, der bærer Ansvar for de manglende Kundskaber, og det er derfor uberettiget at give Folkehøjskolerne Skylden for, at de omhandlede Lærere ikke ere, som de burde være. Folkehøjskolerne uddanne ikke Lærere, men de Paagjældende sendes til Landbohøjskolen for at faa den Uddannelse, de trænge til. Taleren vidste ikke, hvorledes de, der havde gennemgaaet et fuldstændigt Kursus paa Landbohøjskolen skulde kunne drage nogen Nytte af et forlænget Ophold dér, naar der ikke samtidig med en Forlængelse af Studietiden fandt en Omordning af Undervisningen Sted. Beviset herfor, troede Taleren, man kunde hente fra, at det var en almindelig antagen Mening, at den Forlængelse af Studietiden, der alt havde fundet Sted, ikke havde havt nogen Betydning. Paa flere Omraader var der Trang tilstede til en omordnet Undervisning; blandt Undervisningsfagene burde optages Plante- og Dyrfysiologi, Økonomi og Driftslære, og disse Fag maatte kunne optages uden nogen egentlig Forlængelse af Studietiden, ved at indskrænke Undervisningen paa andre Omraader. Efter Talerens Mening vilde en udvidet Undervisning i et Aar efter Afslutningen af det sædvanlige Kursus samt Stipendier for dem, der havde gennemgaaet denne udvidede Undervisning, til Rejser i Udlandet være af meget stor Betydning.

Capitain la Cour skulde til Redaktør Petersens Indsigelse mod den af Docent Tuxen fremførte Bebrejdelse mod Folkehøjskolerne blot tilføje det, at Landbohøjskolen ikke spurgte Folkehøjskolerne, hvorledes det stod sig med de Elevers Forkundskaber, som kom derfra. Hvad angik Docent Tuxens Slutningsbemærkning, som Taleren opfattede anderledes end den ærede Præsident, da vilde Taleren, der havde oprettet den første Landbrugsskole, ved hvilken der gaves Undervisning i de almindelige Skolediscipliner ved Siden af den rent faglige Undervisning, nedlægge en bestemt Indsigelse imod,

at det skulde være et Misgreb fra Landbrugsskolernes Side at søge at virke ikke blot fagligt, men ogsaa almindennende. Den faglige Undervisning kunde udvikle Personen, men der var intet, der kunde bidrage til at danne Personligheden som netop de almindennende Fag, og Taleren var overbevist om, at Docent Tuxen, naar han kunde faa Lejlighed til at tale med de Elever, der vare udgaaede fra Landbrugsskolerne, og som havde Modenhed nok til at skjønne over den almindennende Undervisning, de havde faaet dér, da vilde faa at høre, at de erkjende, at den Paavirkning, de havde faaet gennem disse Fag, i mange Tilfælde havde haft en større eller i alt Fald en fuldkommen jævnbyrdig Betydning for dem i Sammenligning med det Udbytte, de havde haft af den faglige Undervisning.

Docent Tuxen. Det var vanskeligt at drage en Grænse mellem mange af disse Skoler, og hans Udtalelser havde kun været rettet mod dem, der ikke havde et fuldstændig rent Program.

Cand. Maar fandt det ikke ønskeligt at lægge Hovedvægten paa de videnskabelige Institutioner, der kunde sættes i Forbindelse med en Landbrugshøjskole. Hovedvægten burde lægges paa Undervisningen. Med Hensyn til Uddannelsen af Landbrugslærere troede Taleren, at man kunde følge den af Professor Segelcke anviste Vej i Forbindelse med at stille strængere Fordringer med Hensyn til Fordannelsen. Efter en foreliggende Opgjørelse af den Stilling, som de fra Landbohøjskolen udgaaede Elever indtager, fandtes 8 pCt. af de indtil 1879 udgaaede Kandidater at virke som Lærere, altsaa et meget ringe Antal, og fremtidig vil Tilgangen til dette Lærerpersonale vistnok blive endnu mindre, eftersom en stor Del af Pladserne er besat med unge Mænd; det vil derfor næppe kunne ventes, at der vil blive sat noget stort Apparat i Gang for at uddanne Lærere. — Taleren havde ikke overværet nogen Examen i Tyskland, og han kunde derfor ikke give nogen fuldstændig Besvarelse af det af Professor Segelcke fremsatte Spørgsmaal. Ved flere Examina foretages ingen skriftlig Prøve, men i Regelen forelægges to skriftlige Opgaver, som udar-

bejdes i Hjemmet. — Den for nogen Tid siden foretagne Forlængelse ved Landbohøjskolen af Landmændenes Kursus med $\frac{1}{2}$ Aar antog Taleren var et Forsøg paa at se, hvilken Tilslutning en eventuel videregaaende Uddannelse vilde faa, og herom kan man kun faa Oplysning ved efter længere Tids Forløb at se, hvor mange af de Studerende, der have udsat deres Examen $\frac{1}{2}$ Aar.

Capitain la Cour. De 8 pCt. kunne ikke slaaes fast som Udtryk for det Antal Landbrugskandidater, der i Øjeblikket ere beskæftigede med Lærergjæringen.

Cand. Maar. Det var muligt, at Tallet nu var noget større end angivet, men Taleren tvivlede om, at det var ret meget.

Professor Segelcke havde Indtrykket af, at Tilgangen af Elever, der ønskede at blive Lærere ved Landbrugsskoler, for Øjeblikket var ringere end tidligere. — Ved at give de Elever, der underkaste sig den bestaaende Landbrugsexamen, Prædikat af Landbrugskandidater, stempler Landbohøjskolen dem ikke som egnede til at være Lærere ved Landbrugsskoler; den giver kun Bevis for, at Eleverne ere i Besiddelse af en vis Fond af Kundskaber og ikke mere. Skolerne have let ved at erkyndige sig, om de Landbrugskandidater, der søge Lærerpladser, ere i Besiddelse af en vis almen Dannelse, idet de jo blot behøve at erkyndige sig, om de have været »Elever« paa Landbohøjskolen, eftersom Ingen kan blive det, uden at have absolveret almindelig Forberedelsesexamen eller en anden ligestillet Examen eller fremlagt fyldestgjørende Bevis for at være i Besiddelse af et vist Maal af almindelig Dannelse. — Taleren kunde ikke erkjende, at Landbohøjskolen ikke tilbød Lejlighed til at føre Studierne videre end fastsat i dens Plan for Undervisningen. Den Landbrugskandidat, der ønskede at udvide sine Kundskaber i Kemi, vilde sikkert kunne faa Lejlighed dertil i det kemiske Laboratorium; ønskede han at udanne sig i Mejerikemi, vilde han vistnok kunne faa den fornødne Undervisning i Forsøgslaboratoriet, kort sagt, den Vedkommende vilde sikkert kunne faa Lejlighed til at føre sine Studier videre i de Fag, der doceres ved Landbohøjskolen. For de andre Fags Vedkommende, som f. Ex. Økonomi, vil

han kunne besøge Universitetet o. s. fr. Taleren kunde saaledes ikke skjønne andet, end at den Landbrugskandidat, der vilde studere videre, ogsaa kunde faa al den Hjælp, han havde fornøden, naar han blot havde de fornødne Pengemidler, som den fortsatte Uddannelse krævede, men det var den, det skortede paa.

Cand. polit. Maar. Hvis der skulde blive Tale om at komme ind paa en saadan videregaaende Undervisning, det være sig for Lærere eller Andre, maatte man haabe, at Landbohøjskolen vilde betragte det som sin Opgave at indrette en i den Retning gaaende systematisk Undervisning, da man ellers let vilde staa Fare for, at den Fordel, der skulde vindes, vilde blive illusorisk.

Redaktør Petersen havde før kun havt til Hensigt at sige, at det maatte være Landbohøjskolen, der gav de Paa-gjældende den afsluttende Uddannelse, der væsentlig bar Ansvaret for, om de vare mere eller mindre dygtige, og han vilde ikke være fremkommen med sin Bemærkning, naar ikke Docent Tuxen havde lagt Ansvaret derfor over paa Folkehøjskolerne og Landbrugsskolerne. — Med Hensyn til den videregaaende Uddannelse maatte han tiltræde Cand. Maars sidste Bemærkning.

Præsidenten (Docent Fjord) takkede Foredragsholderen for den klare Oversigt, han havde givet over Landbrugsskolerne i Tyskland. Det havde glædet Taleren som gammel Lærer ved Landbohøjskolen, og det glædede vel forøvrigt Alle at høre, at man ikke i Udlandet i nogen væsentlig Grad stod over os, hvad Landbrugsundervisningen angik.

Agerdyrkningsberetning

fra Slutningen af September.

Høsten er nu tilendebragt selv paa de sildigte Kjørjorder i det nordlige Jylland, saa Høstarbejdet, der begyndte sent, dog ikke trak længe ud, takket være det gode Høstvejr. Udbyttet er meget forskjelligt i de enkelte Egne; nogle have en rig Høst, som f. Ex. det sydlige og vestlige Jylland, andre en simpel Høst; for Landet i det Hele taget vil Udbyttet vise sig at være en Del under Middel-Fyld, men derimod omtrent en Middelhøst til Føld. — Efter denne almindelige Karakteristik skulle vi omtale de nærmere Forhold, vedrørende Afgrødens Udvikling og Vilkaar i Sommeren 1886.

Efter at den stærke Nattefrost og skarpe tørrende Østenvind, der havde hersket fra midt i April til midt i Maj, var blevet afløst af det frugtbare Vejr med Regn og Varme, der da indfandt sig, fortsattes dette i Begyndelsen af Juni; men efterhaanden blev Vejret køligere, og navnlig var Slutningen af Juni forholdsvis meget kølig, saa hele Maanedens Middelvarme blev en Grad under det Almindelige; men for Nattefrost var man dog forskaanet. Dette kølige Vejr fortsatte sig gennem hele Juli Maaned, hvis Varme var 1 à 2° lavere end almindeligt, og op mod Midten af August, saa at hele Sommerens Kjærne maa betragtes som kold; først da indfandt Varmen sig, og det sidste Tidøgn af August og den første Halv-

del af September vare endog meget varme. Disse Varme- forhold kunne ikke i og for sig betegnes som uheldige, de ville give en sildig Høst, men paa den anden Side en gennem langsom Udvikling vægtig Top og fyldig Kjærne. Det Mislige ved Sommervejret 1886 var derimod den stærke Tørke gennem lange Perioder. Allerede i Marts var Vejret tørt, særlig paa Sjælland og Bornholm, der kun fik Halvdelen af det almindelige Nedslag, ligesom disse Egne ogsaa i April maatte nøjes med $\frac{3}{4}$ af, hvad de pleje at faa, medens derimod det nordlige Jylland i April fik $\frac{1}{3}$ mere end almindeligt. Heller ikke Maj bragte den sædvanlige Regn paa de østlige Øer, medens derimod Fyen og Jylland fik 15—20 % over Normalen; ligeledes var ogsaa i de følgende Maaneder Juni, Juli og August Regnmængden stærkt aftagende mod Øst; medens nemlig det nordlige Jylland havde lidt mere Juniregn end almindeligt, sank den over Østkysten og Øerne ned til under Halvdelen paa Bornholm; medens det nordlige, vestlige og sydlige Jylland samt tildels Fyen og Lolland-Falster havde den sædvanlige Regnmængde i Juli, havde det øvrige Land kun $\frac{3}{4}$ Dele deraf, og medens i den tørre August Jylland dog havde 60 % af den almindelige Regnmængde, havde Fyen kun 50 %, Sjælland kun 40 % og Lolland-Falster endog kun 25 %. — Det er disse Regnforhold, der have havt Hovedindflydelsen paa de forskellige Egenes Høst- udbytte og givet det sydlige, vestlige og nordlige Jylland en forholdsvis langt bedre Høst end Øerne, særlig Sjælland og Bornholm. Da imidlertid Regnen som oftest faldt som Tordenbyger, er der jævnlig stor Forskjel paa Høstudbyttet i nærliggende Egne. En almindelig Landeregn faldt den 12te, 14de og 24de Juli, og dette, særlig den stærke Regn den 14de, fik en overordentlig heldig Indflydelse paa Afgrøden, især paa det sildigsaaede Korn, medens derimod Virkningerne paa Græs- og Roemarkerne for en stor Del gik tabt ved det paafølgende stærkt tørrende Vejr.

Til nærmere Belysning af de enkelte Egenes Regnforhold hidsættes følgende Opgivelser i Millimetre:

		Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.
Hjørring	Amt ...	30. ₆	37. ₆	38. ₁	50. ₅	52. ₁	33. ₃
Thisted	— ...	26. ₂	40. ₃	44. ₁	36. ₄	50. ₃	49. ₅
Ringkjøbing	— ...	30. ₄	35. ₁	44. ₃	32. ₇	64. ₉	47. ₇
Ribe	— ...	39. ₇	34. ₂	43. ₄	46. ₃	74. ₀	37. ₄
Viborg	— ...	40. ₇	31. ₁	37. ₄	42. ₉	41. ₆	48. ₅
Aalborg	— ...	31. ₁	33. ₂	37. ₈	48. ₀	36. ₃	44. ₃
Randers	— ...	25. ₂	29. ₇	44. ₅	34. ₆	49. ₄	48. ₇
Aarhus	— ...	23. ₆	36. ₃	43. ₅	32. ₅	46. ₄	54. ₀
Vejle	— ...	46. ₅	37. ₇	49. ₅	35. ₄	62. ₅	58. ₄
Odense	— ...	32. ₅	32. ₈	52. ₃	30. ₇	58. ₅	47. ₄
Svendborg	— ...	32. ₈	40. ₉	40. ₂	36. ₉	68. ₈	20. ₄
Holbæk	— ...	14. ₉	21. ₉	28. ₀	23. ₄	52. ₈	19. ₆
Sorø	— ...	20. ₀	20. ₀	30. ₆	29. ₂	46. ₀	14. ₈
Frederiksborg	— ...	16. ₄	24. ₀	35. ₀	30. ₁	40. ₈	46. ₂
Kjøbenhavns	— ...	16. ₆	25. ₇	30. ₄	36. ₁	47. ₄	29. ₁
Præstø	— ...	26. ₁	27. ₀	30. ₀	35. ₇	54. ₃	21. ₀
Maribo	— ...	33. ₂	27. ₁	32. ₈	36. ₄	65. ₉	15. ₅
Bornholms	— ...	19. ₁	22. ₃	39. ₁	20. ₉	32. ₈	43. ₈

Den almindelige Regn- mængde for hele Lan- det plejer at være..	} i Marts 35—45	} i Juni 50—55		
			} i April 30—35	} i Juli 60—70

Højbjergningen gik for sig under meget gunstige Vejrforhold, og Kvaliteten er derfor fortrinlig saavel for Ager- som for Enghøets Vedkommende, men derimod er den indbjergede Mængde i Regelen ikke ret stor, ofte endog kun Halvdelen af den almindelige. Vel havde Kløver-Græsmarkerne overstaaet Vinteren ret godt, men i nogle Egne vare de tynde fra forrige Sommer, dels — saaledes som i Vestjylland — paa Grund af Sommertørken i disse Egne ifjor, dels — saaledes som flere Steder i Østjylland og Sydøstsjælland — fordi Oldenborrelarverne havde udtyndet dem. Brydningstiden iaar fra midt i April til midt i Maj, da de mange nye Hovedskud og Sideskud fra de overvintrede Planter skulde bryde frem, var meget uheldig

paa Grund af Nattefrosten, der vedblev til midt i Maj; naar denne falder sammen med tørt Vejr, skader den kun lidt, men naar den som iaar rammer en stærk vinterfugtig Jord og jævnlig ledsages af Regnbyger, bliver den ødelæggende. Fra midt i Maj voxede imidlertid baade Ager og sunde Enge frodig, men Sommertørken medførte dels, at meget af Ageren maatte ofres til Kvæget, og dels, at Vækten hæmmedes. Der er derfor de fleste Steder kun avlet lidt Agerhø, om der end i enkelte Beretninger, saaledes som fra den lille jyske Halvø og fra Egnen ved Herning, Esbjerg og i det nordlige Thy, meldes om et godt Udbytte. De høje, tørre og magre Enge have ogsaa givet et tarveligt Udbytte, hvorimod de lavere og fede Enge, ligesom alle gode Rislingsenge, veldyrkede Kjæreng og Engene i de tørslagne Søarealer have givet en god, undertiden endog en meget stor Afgrøde.

Kornhøsten er selvfølgelig meget ulige i Landets forskellige Egne, eftersom disse have faaet flere eller færre Tordenbyger, og eftersom disse ere komne i det rette Øjeblik eller først efter dette. Men i sin store Almindelighed vil Høstudbyttet være i Overensstemmelse med den foran givne Fremstilling af Regnforholdene. Udbyttet er saaledes størst i det sydlige, vestlige og tildels nordlige Jylland, overskrider her ofte en Middelhøst og giver paa særlig begunstigede Steder endog en meget god Høst, hvorimod det aftager efterhaanden, som vi komme mod Øst; allerede paa Jyllands Østkyst veksler det mellem lidt »over Middel« »Middel« og »under Middel«, paa Øerne træffes helt undtagelsesvis »over Middel«, ikke ofte »Middel« men som oftest »under Middel«, og paa Bornholm gjentager sig noget lignende; medens Vestkysten mellem Hasle og Rønne har en nogenlunde god Høst, er denne paa Syd- og Østlandet betydelig under Middel. Disse Bemærkninger om Høsten i sin Helhed gjælde især Fylden, mindre Foldene; og Forholdet turde vel omtrent være dette, at Danmarks Høst 1886 omtrent vil have givet $\frac{2}{3}$ — $\frac{3}{4}$ af en almindelig Høst til Fyld, men derimod mellem $\frac{3}{4}$ og en

fuld Høst til Fold. Udsigterne vexlede flere Gange i Sommerens Løb; indtil midt i Maj var Alt trykket af den tørre Østenvind og af Nattefrosten; den følgende Maaned var udmærket gunstig, men da Tørken fortsattes ind i Juli, bleve Udsigterne daglig tristere, særlig for Vaarsædens Vedkommende, idet Vintersæden bedre kunde modstaa Tørkens Tryk. Men da saa Midten af Juli bragte god Regn over hele Landet og Maanedens Slutning tillige jævnlige Byger, saa stege atter Forhaabningerne, fortrinsvis paa de sildigsaaede Jorder, der bedst kunde drage Nytte af Vejrforandringen. Selve Modnings- og Høsttiden maa kaldes meget gunstig; thi en Modningstid som iaar, med kølig Luft og dækket Himmel samt en lille Byge af og til, giver en langsomt, men fyldig og godt udviklet Kjærne; og skjøndt Høsttiden kom sent, mange Steder endog 14 Dage senere end almindeligt, blev den dog paa Grund af det stadige og smukke Høstvejr forholdsvis tilendebragt i kort Tid, saa at endog Mange havde indhøstet inden Udgangen af August. Efter disse almindelige Bemærkninger skulle vi kortelig omtale hver Kornsort for sig.

Rugen havde taget megen Skade i Vinter af det stærke Snelæg paa den ikke frosne Jord; særlig i Lavninger og paa vestlige Heldninger var Rugen ofte gaaet saa meget bort, at en Ompløjning var nødvendig. Heller ikke Foraarstiden med dens Nattefrost var heldig. Markerne tyndedes mere og mere, og Udsigterne vare derfor slette, da det gunstige Vejromslag i Maj indfandt sig, hvorved Rugen tog sig overraskende stærkt op og trodsede Sommerens Tørke, saa den til Slutning gav et bedre Udbytte, end man havde ventet; men at dette desuagtet er ringe, altid mindre end Aaret forud, ofte kun Halvdelen deraf, skyldes som nævnt Vinter- og Foraarstiden. Den fylder som oftest meget lidt og maa, om den end skjæpper meget godt, 10—12 Skpr. i Traven, dog kaldes Aarets simpleste Afgrøde. Dette er særlig Tilfældet i det nordvestlige og midterste Jylland, hvor den i saa stort Maal er ompløjet, samt paa lette Jorder, hvor den ikke sjældent skoldedes

inden Regnen i Juli. Som tidligere har ogsaa iaar Besthornsruget viist sin Overlegenhed ved sit stivere Straa og sine længere Ax.

Ogsaa Hveden havde taget Skade af Vinter- og Forarsvejret, men næppe saa meget som Rugen, og kun mindre Stykker bleve ompløjede. Om end udtyndet, udviklede den sig godt i Sommerens Løb, og man kunde finde ganske udmærkede Hvedemarker, der endog ved Tærskningen have givet 20—22 indtil 25 Fold af en smuk og vægtig Kjærne, der enkeltvis naaer en Vægt af 134—138 Pd. pr. Td. Men i sin store Almindelighed har heller ikke Hveden givet en Middelhøst, særlig ikke til Fyld.

Bygget vil næppe paa Øerne give en Middelhøst, medens det derimod i Jylland vil nærme sig stærkt dertil eller endog helt naa den, og paa sine Steder, særlig i det sydlige, vestlige og nordlige Jylland, i Hadsherred og i Aarhus-Randersegnen overskride en Middelhøst. Det fylder ikke stærkt, men skjæpper godt, og i flere Beretninger meldes om 15—18 indtil 20 Fold og en Vægt af indtil 120 Pd. Paa Øerne klages især over, at det var tvegrødet og derfor har givet en uensartet Vare. Iøvrigt er dets Kvalitet meget forskjellig iaar; undertiden er det meget smukt og vil give en god Maltvare, særlig naar det har faaet Regn i Indbjergningstiden; men fra andre Steder klages der over, at det er graat i Farven, grovt og tykskallet. Det 6rad. Byg har iaar i Regelen været det bedste, rimeligvis paa Grund af dets sildigere Udsæd.

Havren fyldte paa Øerne kun lidt paa Marken, men havde en rigtig god Top, en fyldig og vægtig Kjærne. Den er ofte, især paa Bønderjorderne, simplere end Bygget, da den er længere fra Gjødningen, og Jorden er mere skiden. I Jylland blev den derimod, særlig hvor den var saaet sent, bedre end Bygget og maa kaldes Aarets bedste Afgrøde baade til Fyld og til Fold, saa at Havreudbyttet for denne Provins vel endog kan sættes en Del over Middel.

For Blandsæden gjælder væsentlig det samme som for Havre og Byg; hvor den har været saaet i kraftig Jord og saaet sent, har den undertiden givet et endog meget stort Udbytte, — indtil 7 Læs pr. Td. Land. Dette gjælder navnlig, hvor Blandsæden blev lagt i ompløjede Vintersædmarker eller endog blot nedharvet i disse.

Bælgsæden giver et meget forskjelligt Udbytte iaar; den blev inden Modningen flere Steder angreben af Lus, som imidlertid stærke Regnskyl sine Steder standsede i deres Ødelæggelsesværk. Bønnerne vare ofte godt groede, men ikke stærkt bælgatte og gave ikke en Middelhøst, hvilket derimod for Ærternes Vedkommende nogenlunde naaedes i de egentlige Ærteegne paa de sydlige Øer. Vikkerne vare bedre, men de vare tillige langsommere til at modnes end Ærterne.

Rapsen har iaar givet større Udbytte end almindelig; 14—16 Fold meldes fra almindelig god Agerjord og fra Kolind Sund endog 18—27 Fold, men Prisen er lav, 8 à 9 Øre pr. Pd.

Boghveden og Spergelen, der særlig har Betydning for Jyllands lettere Egne, var i Regelen groet ret godt til, særlig i det midterste og vestlige Jylland, takket være det fugtige Vejr; men Boghveden blev ofte kun daarlig kjærnesat, og Udbyttet er derfor ikke stort.

Kartoflerne have udviklet sig godt, naar Jorden har været vel behandlet, og de have taalt Tørken bedre end de fleste andre Afrøder. Da tilmed Sygdommen kun er optraadt i meget ringe Maal, tildels slet ikke, saa maa Afrøden siges at være tilfredsstillende; 80 Tdr. pr. Td. Land og endog over 100 Tdr. opgives i flere Beretninger. Knoldene ere blanke og smukke og give en god Spisekartoffel. Desværre er Prisen meget lav; i Hovedstaden opnaa Amagerne for deres Kartoffler kun $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ Kr. for Tønden, altsaa ikke over Halvparten af det Almindelige, og da Kartoffeldyrkningen er en væsentlig Indtægtskilde saavel for de mindre Jordbrugere paa Amager som ogsaa andetsteds i Nærheden af Kjøbstæderne, føles de

lave Priser som et væsentligt Tryk; i de Egne, hvor Kartoffeldyrkningen, særlig af nye og gode Varieteter saasom Magnum Bonum, i de senere Aar har været i kjendelig Opkomst, kommer man mere og mere ind paa at opfodre Kartofler, eftersom Afsætningen til England, der til sine Tider kan skaffe god Fordel, er altfor usikker til at man tør basere en væsentlig Del af sin Rodfrugtmarks Benyttelse derpaa.

For de almindelige Rodfrugter har Sommeren ingenlunde været gunstig; Tørken i Foraaret gav en mangelfuld Spiring, og den Turnips, man senere eftersaaede i de ofte store Spring paa Roemarkerne, kom kun delvis frem og angrebes tilmed af Insekter. Den øvrige Del af Sommeren var for tør, og særlig har den stærke Tørring i August og Septembers første Halvdel bidraget meget til at forringe Udsigterne, thi medens disse Maaneder ellers pleje at være de bedste og frodigste Rodfrugtmaaneder, idet Planterne saa staa fuldt rustede med Blade (Fordøjelsesorganerne) og tilmed dække Jorden, saa have Roerne iaar ofte hængt med Bladene, og navnlig klages i mange Beretninger over, at Bladene paa Turnipsen, der fortrinsvis trænger til Regn, vare gulnede og ligesom gaaede fra Væksten. Hertil kommer, at Bladlusene paa sine Steder have trykket Rutabagaen stærkt, og at Kaalormene i denne Eftersommer have huseret usædvanlig stærkt, ligesom de ogsaa i Haverne have ødelagt en stor Mængde Kaal, særlig Hvidkaal. Om der derfor end endnu er nogle Uger tilbage, inden Optagningen finder Sted, saa kan det dog allerede nu siges, at Landet i sin Helhed vil faa en lille, tildels meget lille Rodfrugthøst, og at kun Gulerødderne ville naa, enkelte Steder endog overskride en Midelhøst. Sukkerroerne ere smaa og give et ringe kvantitativt Udbytte, men skulle være ret indholdsrige. Cikorien, hvis Dyrkning har faaet et ret betydeligt Omfang paa enkelte Steder i det vestlige og østlige Jylland, uagtet Priserne ere gaaede stærkt ned, ere heller ikke groede godt til iaar og give kun et tarveligt Udbytte.

Af Insektskader og Plantesygdomme maa fortrinsvis nævnes de stærke Angreb af Oldenborrelarver, der ogsaa iaar ligesom ifjor have hjemsøgt flere Sogne ved Præstø Bugt, og som have forvoldet saa store Tab af Korn, Græs og Rodfrugter, at den offentlige Godgjørenhed er bleven paakaldet, og der ved frivillige Gaver snart vil være indsamlet en Snes Tusinde Kroner. I en Beretning fra det sydligere Sjælland antages, at naar den derværende Egn er bleven forskaanet for samme Ødelæggelse, da skyldes det fortrinsvis den store Masse Fugle, der haves dersteds. Sporadisk er der ogsaa andetsteds i Landet mærket Oldenborreangreb, men uden at disse have faaet noget Omfang af Betydning. — I mange Beretninger klages over Angreb af Smeldelaver saavel paa Vaarsæden som paa Roerne; i det tørlagte Kolindsund blive deres Angreb Aar for Aar større. Knoporm ere optraadt enkelte Steder i stor Mængde paa Roerne. Rapsbillen formerer sig stærkt paa Steder, hvor man paany har optaget en systematisk Rapsdyrkning, og de have paa en Gaard af denne Art fuldstændig ødelagt et Par Tdr. Land med Frøroer i Blomstringstiden. — Ved Svampeangreb er der ikke iaar voldet nogen stor Skade, om der end fra Midtsjælland klages over Rust paa Havrestraa og Avner, fra Hadsherred over Brand i Bygget, hvilken Ulempe skal have tiltaget stærkt i de senere Aar, og fra Vendssysel over en Bægersvamp i Foraaret paa Kløvermarken samt over en Svamp (*Pythium de Baryanum*) paa Havrens Rodstok. Vor værste Snyltesvamp, Kartoffel-svampen, have vi iaar heldigvis saa at sige ikke mærket til.

Græsningen, der kom lidt sent i Maj, var herefter god og rigelig i nogle Uger, men gik mærkværdig hurtig med og kom ikke igjen, saa det paa mangfoldige Steder blev nødvendigt ved Midsommertid at tage Kvæget paa hel eller delvis Staldfodring; desværre vedblev Tørken ogsaa i sidste Halvdel af Sommeren, saa der ogsaa i August og September var meget knapt med Græs. Ønskeligheden af at komme ind paa Staldfodring har derfor vundet betydeligt Raaderum i denne Sommer, thi alle de

Gaarde, der vare forberedte derpaa, ved at have passende Fodermarker i Beredskab, ere komne bedst gjennem Sommeren. Efterhaanden vinder man ogsaa Erfaring i denne Sag, og Besværet dermed, som tidligere syntes hel tafskræmmende, viser sig ingenlunde uovervindeligt. Blandt mindre Jordbrugere, særlig i Jylland, er det blevet meget almindeligt kun at lade Kvæget græsse en Del af Dagen f. Ex. fra Kl. 9—4, men iøvrigt at have det paa Stald eller at tage det hjem Middag og Aften for at give det et Foder, samtidig med at man da malker Køerne. Som et Maal for Sommerens daarlige Græsning kan anføres, at paa Søborg Sø, hvor man plejer at kunne sommergræsse 15—1600 Pd. levende Vægt pr. Td. Land, har man iaar kun kunnet sommergræsse 11—1200 Pd. — Sommerens ugunstige Græsningsforhold have medført, at man mange Steder har maattet slaa Kløver samt grøn Rug og andre Sædarter til Kvægets Forsyning, at man tillige har opfodret en Del Klid eller andet Kraftfoder og jævnlig desuden har maattet ty til det indbjergede Hø, hvilket alt tilsammen giver en kostbar Forplejning. Hertil bidrager nu ogsaa meget følelig, at man mangfoldige Steder har maattet tage Kvæget, særlig Kælvkøerne, paa Stald allerede strax efter Midten af September, altsaa flere Uger indtil over en Maaned inden man plejer. Da hertil kommer, at Kvæget ikke er i godt Huld, at Halm- og Høforraadet ikke er stort, og der allerede er gjort Indgreb deri, at Roeavlens vil vise sig ringe, at Besætningerne mange Steder ere meget store, fordi man krymper sig ved at sælge til de smaa Priser, saa er det forstaaeligt, at kun de Egne af Landet, der have haft en god Høst, saasom det sydøstlige, sydlige og vestlige Jylland, kunne imødesee Vinteren uden Ængstelse, medens man de fleste andre Steder føler Nødvendigheden af at være meget sparsommelig med Foderet og sætte sin Lid til, at Foderet skal vise sig drøjt og nærende, samt forberede sig paa at maatte anvende en Del Kraftfoder.

Mælkeriudbyttet har selvfølgelig under disse Forhold ikke været godt; om der end findes Undtagelser, satte

Kvæget tidlig af paa Mælken og har ikke senere gjenvundet den. Hertil kommer, at Priserne paa Smør og Ost have været meget ringe, og det eneste lyse Punkt i Mejeri-driften har været de ret gode Svinepriser fra 27—30 Øre, som Sommeren i Regelen har hjembragt.

Iøvrigt have Kreaturpriserne været og ere vedblivende meget lave. Kun gode Kælvekøer have nogenlunde holdt Prisen, om den end er 20—40 Kr. mindre end ifjor. Derimod have Afskibningerne til England hjembragt meget usle Priser; Ungstude og Kvier koste kun lidt paa Markederne herhjemme, $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ mindre end ifjor, og ældre Udsætterkøer ere saa at sige usælgelige. Ogsaa Heste, Plage og Føl have kun været sælgelige til meget smaa Priser.

Brakbehandlingen har paa en Maade været let nok, men Jorden har ofte været for tør til at kunne gjære og til, at Rødder og Planter kunde raadne, eller til, at Ukrudet kunde spire, hvorfor man jævnlig saa den temmelig fuld af Græsrodder, oversaaet med tørre Senebunker og Smaatuer, særlig hvor man har havt benyttet Brak eller Halvbrak.

Lægningen af Vintersæden er derfor ikke skeet under gunstige Forhold, og Mange opsatte at saa til henimod Slutningen af September af Frygt for, at Sæden ikke skulde kunne spire i den asketørre Jord, men ligge og mugne og altsaa ødelægges for en senere Spiring. Frygten i saa Henseende har dog maaske været vel stor; i hvert Fald haves ikke faa Exempler paa, at den lagte Sæd er kommen godt op, naar den er saaet i frisk Jord, strax dækket og fæstnet med Ringtromle. Sidst i September kom en udmærket god Regn saavel for den Vintersæd, der var lagt, som for den, der da blev lagt.

Arbejdskraften er overalt rigelig, og Lønnen er falden lidt baade for Daglejere og Ungkarle, om end en Del af disse endnu undslaaer sig for at tage Tjeneste for den lave Løn. Desværre maa det befrygtes, at den kommende Vinter vil bringe en Del Arbejdsløshed, da den bjergede Afgrøde ikke vil give meget Tærskearbejde, og de forskjel-

lige Grundforbedringsarbejder i høj Grad ere indskrænkede formedelst de daarlige Tider, der tvinge Alle til at spare eller i alt Fald kun med stor Forsigtighed at sætte sig for Udgifter, der ikke ere absolut nødvendige.

Af de modtagne Beretninger hidsættes følgende:

Fra Roskildeegnen: Som Helhed betragtet er Høsten under Middelhøst; Sommeren har været for tør især for de utilstrækkelig gjødede Gaarde. Der er en overraskende Forskjel i saa Henseende. Selv paa samme Gaard har man kunnet iagttage en tydelig gradvis Aftagen i Afgrødens Frodighed, eftersom den fjernede sig fra Gjødningen og Brakken. Denne Forskjel vil træde end stærkere frem, naar der bliver tærsket. Thi Vaarsæden har her paa Egnen en særlig frygtelig Svøbe i »Agerkaalen«. Dette Ukrud udtynder Vaarsæden stærkere og stærkere, jo længere den kommer fra Brakken. I de sidste Halme indtager Agerkaalen ikke sjældent indtil Halvdelen af Arealet. Naar Marken er gul i Juni, saa seer det ganske vist ud, som om Sæden derefter tog Magten og voxede over Ukrudet. Men det er kun en Del af Sæden, der slipper igjennem, Resten bukker under for Agerkaalen. En saadan ganske naturlig Udtynding finder Sted paa de urene Marker hvert Aar, men naar Sommeren er tør og Marken mager, bliver Virkningen end mere fremtrædende.

Svinene ere forholdsvis bedst i Pris. Smaagrisene ere lidt lavere i Pris, som sædvanligt er paa denne Aarstid; for Øjeblikket koste de c. 8 Kr. pr. Stk. Slagterisvin betales med 28 à 29 Øre pr. Pd. lev. Vægt. Til denne Pris kan Svinefedningen betale sig med de nuværende lave Kornpriser, navnlig naar man selv har opdrættet, og Svineholdet i det Hele taget er nogenlunde triveligt. Men skulle Grisene kjøbes og betales med 10 til 12 Kr. pr. Stk., d. e. 80 à 100 Øre Pundet, da stiller Forholdet sig selvfølgelig noget anderledes. Thi medens der ved Fedning af Kvæg, hvad enten det er Kalve eller stort Kvæg, regelmæssig kan gjøres Regning paa en Kvalitetsforbedring eller en højere Pris ved Salget end ved Indkjøbet, saa er

Forholdet omvendt ved Fedning af Svin, naar Indskuddet, Grisene, kjøbes, thi ved Salget maa der da tages mod en meget lavere Pris. — For at oplyse Betydningen af at kjøbe og selv at opdrætte Grise, skal jeg hidsætte et Par Tal, der hurtigere end mange Ord vil klare Forholdet. Gaa vi ud fra et almindeligt Slagterisvin, da vil Forholdet stille sig omtr. saaledes:

1 Stk.	Svin 160 Pd.	lev. Vægt à 28 Øre	. Kr. 44,80		
÷ 1	» Gris 12 Pd.	do.	. » 10,00		
	Produceret 148 Pd.	lev. Vægt, Værdi	. . Kr. 34,80		

Til Produktionen af de 148 Pd. lev. Svin vil der medgaa et Foder svarende til $5 \times 148 = 740$ Pd. Korn eller Kraftfoder i Næringsindhold. Forholdet er altsaa dette, at vi, i Stedet for at sælge 740 Pd. Korn, gennem Svineholdet have faaet en Indtægt deraf = Kr. 34,80 eller 100 Pd. = Kr. 4,70. Ved derimod selv at opdrætte sit Indskud vil Forholdet stille sig saaledes:

1 Stk. Svin 160 Pd. lev. Vægt à 28 Øre = Kr. 44,80
 Foderforbruget = $160 \times 5 = 800$ Pd. Korn eller andet Foder af tilsvarende Næringsindhold. 100 Pd. Korn ere altsaa gennem Svineholdet udbragte i Kr. 5,60.

Herimod vil man maaske indvende, at Opdrættet vil kræve et større Foderforbrug end Fedningen. Men ifølge nogen Erfaring paa dette Omraade synes dette ikke at være Tilfældet. Det er bekjendt nok, at Svinene er vore nøjsomste Husdyr. De kunne ofte nøjes med et Foder, der vanskelig nyttiggjøres ad andre Veje. Men et godt Udbytte af Svineholdet er betinget af en opmærksom Ledelse, hvilket jo ogsaa gjælder om vore andre Husdyr. Ved større Svinehold turde en stadig Brug af Kreaturvægt være ligesaa vigtig og ligesaa nyttig, som Vægten længe har været i Mælkeriet.

Fra Egnen ved Lejre: Her paa denne Egn har Aargangen lignet Aaret 1868. Siden 7. April har det kun regnet 6 Gange, og kun Byger, hvoraf ingen Regn nogensinde er trængt

2 Tommer i Jorden, og paa Grund af efterfølgende Storme og Blæst er Væden fordampet i Løbet af et Par Dage. Torden have vi mærkelig nok slet ikke havt hele Sommeren, men kun læst i Aviserne om Torden andensteds. For denne Egns Vedkommende vil Aaret 1886, naar Hensyn tages til Priserne, ogsaa blive simplere end 1868 og mindst ligesaa slet som 1858. — Det vil falde os meget vanskeligt at skaffe Arbejderne Beskæftigelse i Vinter, og desuagtet — tærskede Folk ved Damp — den dyreste og mindst økonomiske Maade af alle, især med de nuværende Sædpriser, hvor man ikke behøver at løbe Væddeløb for at trykke Priserne yderligere, samtidig med at man formindsker Værdien af Halm og Avner.

Fra Samsø: Bygget herfra, som plejer at være en god Handelsvare, og som iaar er meget vægtigt, har gjennemgaaende mørk Farve, som er til megen Skade for dets Afsætning som bedste Maltbyg. Jeg erfarer samtidig, at en af de største Kornhandlere her søger Aarsagen deri, at Landmændene som oftest ikke ere forsigtige nok med at undgaa at meje og opbinde Vaarsæden og da navnlig Bygget i Duggen og i vaadt Vejr. At dette er en Fejl, er sikkert, men som Landmand protesterer jeg imod at tillægge dette den egentlige Aarsag til den mørke Farve, som med faa Undtagelser er almindelig her iaar. Denne Farve maa have andre Aarsager, da kun en lille Del af Bygget bliver mejet i Duggen.

Fra Vordingborgegnen: For Insekt- og Larveangreb har Sæden været nogenlunde forskaanet; dette er en stor Lykke, som man paaskjønner, saa meget mere naar man seer, hvorledes Oldenborrelarverne have hærget baade Sæd- og Græsmarker hos vore Naboer imellem Præstø og Faxø. Jeg kan ikke i denne Henseende noksom prise vore store Fuglesværme. Stære, Spurve, Maager og Krager findes her massevis, og om man end sommetider gaaer og seer sig gal paa de Sidstnævnte, naar de om Vinteren ødelægge Stakke og Tage, saa troer jeg dog, at de i Naturens Husholdning have deres store Betydning, og det kan jo nok være, at det, at de omtrent ere

udryddede paa den mest hjemsøgte Egn, kan være en af de medvirkende Aarsager til Oldenborrenes Ødelæggelser.

Ogsaa paa Kreaturpriserne virker Tørken. Alle ville sælge, Ingen købe, saa det er for det Første vanskeligt at blive af med Udsætterkøer, og heller ikke med Lødekøer er der nogen videre Forretning iaar. Lammepriiserne ere meget lave; kun Svinepriserne holde sig nogenlunde. Her er der ikke Mange, der af Hr. Heymanns idelige Opfordringer have ladet sig forlede til at producere de lange, utrivelige Svin af lav Vægt, og det lader dog ogsaa til, at de gode, tykke Svin, der kunne naa en ordentlig Vægt, fremdeles betales bedst. Fra Kiel skrives nu og bedes om den Sort, og at de til eget Brug og til Slagtning til Salg ere de fordelagtigste, det kan der jo næppe være Tvivl om.

Fra Midtfyen: Svinepriserne have været og ere 28 Øre for Sengsvin og 29 Øre for større Svin. Assens Svineslagteri betalte d. 4. Septbr. for extra magre Svin af levende Vægt 140 à 180 Pd. 27 à 28 Øre pr. Pd. leverede og vejede paa Slagteriet, hvorimod de ovenfor nævnte Priser ere betalte og betales af Handelsmænd for Svinene leverede og vejede paa nærmeste Station. — For Øjeblikket ere altsaa Slagteriets Priser betydelig lavere end de, som Handelsmændene betale; men der har været Tider i Sommer, da Slagteriet bekendtgjorde Priser, som vare betydelig højere end de, der ellers betaltes paa samme Tid. Ulykken er imidlertid, at Ingen kan blive klog paa, hvorledes man skal bære sig ad med virkelig at opnaa denne høje Pris. En Mand, som for c. 1 Maaned siden havde et større Antal Svin at sælge, skrev til Slagteriet og forlangte dets Handelsmand hen til sig for at se og antage Svinene, før de afsendtes. Handelsmanden eller den Befuldmægtigede kom ogsaa, men kasserede alle Svinene paa 1 nær. Vedkommende Mand vilde saa ikke sælge til Slagteriet, men sendte Svinene til Hamburg, hvor 46 af dem bleve antagne som første Sort Sengsvin og betalte med højeste Pris. Dette og andre lignende Exempler bevirke, at man almindelig herovre antager, at Slagteriet undertiden byder

en Overpris i Bladene, som ikke kan betales, og naar Nogen saa sender Svinene, kasseres simpelthen saa mange, at Gjennemsnitsprisen for hele Partiet bliver i Almindelighed betydelig lavere, end hvad de kunde have kostet solgte paa anden Maade. — Jeg betragter det derfor som et stort Held for Fyen, at vi vedblivende kunne sende vore Svin til Hamburg og undgaa Slagteriet.

Fra Hadsherred: Høsten 1886 kan i Korthed betegnes som fortrinlig og vellykket, men desuagtet ere Tiderne slette for os Landmænd. Indtægterne ere blevne for smaa i Forhold til Udgifterne, og det vil desværre vist vare længe, førend Priserne komme op saaledes, at Hullerne kunne dækkes. Udgifterne skulle reduceres, men det er ikke saa let; gammel Vane er ikke let at aflægge, men Nøden bryder Love, saa man lærer nok at spare. Naar saa denne Sparsommelighed ikke altfor meget vil komme paa urette Sted. Jeg tænker navnlig paa Arbejderne til Vinteren. Naar Sparsommeligheden gaaer ud over »nødvendigt Arbejde«, saa sulte Arbejderne og der frembringes Nød. Det er vist nødvendigt, at der hurtigst muligt oprettes Velgjørenhedsselskaber rundt omkring paa Landet for at være til Nytte, naar Nøden kommer.

Fra Æbeltofteggen: At en kraftig, velgjødet og vel-dreven Jord kan give to Afgrøder samme Sommer, har jeg flere Aar seet paa en Husmandslod; der var avlet tidlige Kartoffler, som solgtes i Juli Maaned, Jorden gravedes og be-saaedes med Boghvede, som groede stærkt til og blomstrede saa tidlig, at den godt kunde være bleven moden, dersom Manden ikke havde gravet den om til Grøngjødning. Ligeledes kjender jeg en Landmand, der efter to mislykkede For-søg med Roer pløjede Marken om og saaede 6-rad. Byg først i Juli Maaned og avlede 18 Fold modent Byg i September. Kunne vi nu ikke faa to fuldt udviklede Afgrøder til Salg paa samme Jord en og samme Sommer, saa kunne vi faa to fuldt udviklede Foderafgrøder, f. Ex. tidlig Kløver, Grønrug,

tidligt Græs, tidlig Blandsæd til Høslæt første Gang; — Ompløjning i Juni og Juli og Saaning af Boghvede, Spergel, Roer, sildige Kartoffler eller Blandsæd til anden Afgrøde. Det kommer an paa, at man søger at finde de mest hurtigvoxende Planter; f. Ex. 6-rad. Byg, tidlig Havre, tidlig Kløver og Græs, Boghvede o. s. v. og ved fortsat planmæssig Dyrkning i den Retning at forkorte Voxetiden og Modningstiden for disse.

Fra Allingaabro: Mejemaskinerne have været i travl Virksomhed iaar paa den næsten overalt staaende Sæd, uagtet der har været saa rigeligt med Høstfolk iaar, som der ikke i mange Aar har været. »Woods Selvbinder« har som ifjor gaaet fortrinlig og gjort uforlignelig smukt Arbejde — ingen løse Neg og ingen Rivelse, — og Bindegarnet er blevet 25 Øre billigere pr. Pd. (ifjor 85 Øre, iaar 60 Øre). Næst denne har »Johnstons Selvaflægger« vundet Prisen fremfor andre, som ere prøvede i det svære Korn i Kolindsund. Trods de mange Fællesmejerier er her dog i Sommer anlagt et Par Andelsmejerier, og det synes, som om der svinges i denne Retning, da man ønsker den skummede Mælk tilbage for at udnytte den i Gaardene, hvor den ogsaa sikkert finder en mere lønnende Anvendelse end paa Fællesmejerierne. Amtshusholdningsselskabet har ved en Udsending foranstaltet en Del Tyreforeninger oprettede i Egnen omkring Randers, og samme Mand har været behjælpelig ved Indkjøbet af Tyrene.
